

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

Сергій ХОЛОД

«*ав*» *квітня* 2025 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
НА НАВЧАННЯ
ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ**

«Психологічна допомога та відновлення»

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Затверджено на засіданні
приймальної комісії
Протокол № 4 від «28» квітня 2025 р.

Дніпро
2025

Програма вступних випробувань на навчання за освітньо-професійною програмою «Психологічна допомога та відновлення», другого (магістерського) рівня вищої освіти. – Дніпро: Вид-во Університету Альфреда Нобеля, 2025. – 22 с.

Укладачі: члени фахової атестаційної комісії:

А.В. Юдіна, канд .психол. наук

О.В. Лебідь, д-р. пед. наук, професор

І.В. Гаркуша, к.н. з соц.ком., доцент

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки
Протокол № 10 від 18.03.2025 р.

Відповідальний за випуск: А.В. Юдіна, к.психол.н., доцент, голова фахової атестаційної комісії зі спеціальності С4 «Психологія».

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	3
2. Змістова програма вступних випробувань.....	3
3. Критерії оцінювання результатів вступних випробувань.....	6
4. Література.....	7
5. Додаток. Орієнтовний перелік задач для самостійної підготовки	10

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета фахових вступних випробувань – з'ясування рівня теоретичних знань та практичних навичок осіб, які виявили бажання навчатися за програмою магістра зі спеціальності С4 «Психологія», а також виявлення схильності до ведення науково-дослідницької та пошуково-аналітичної роботи для визначення здатності вступників засвоювати відповідні фахові навчальні програми.

До випробувань допускаються особи, що мають ступінь бакалавра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста за спеціальністю «Психологія», а також особи, що здобули ступінь бакалавра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста або ступінь магістра за іншою спеціальністю (напрямом підготовки).

Програма фахового екзамену охоплює дисципліни:

1. Загальна психологія.
2. Соціальна психологія.
3. Психодіагностика.
4. Експериментальна психологія.
5. Психологія розвитку та вікова психологія.
6. Основи психологічного консультування

Під час підготовки до вступного випробування рекомендується користуватися літературою, список якої наведено наприкінці комплексу матеріалів.

Під час проведення вступних фахових випробувань на навчання за програмою магістра екзаменаційна комісія визначає ступінь готовності вступника до опанування програмного матеріалу.

Вступні випробування проводяться з усіма претендентами стосовно зарахування на навчання за програмою магістра, спеціаліста. Під час екзамену вступник повинен дати максимально повні відповіді. Кожен член екзаменаційної комісії оцінює якість кожної відповіді, фіксуючи своє рішення письмово.

2. ЗМІСТОВА ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Розвиток поглядів на предмет в історії психології.
2. Сучасний стан психологічної науки. Місце психології у системі наук. Галузі сучасної психології. Основні теоретичні напрями сучасної психології.
3. Психіка і мозок. Уявлення про взаємозв'язок психіки і мозку. Будова і функції нервової системи. Рефлекторна діяльність мозку. Рефлекторна природа психічного. Безумовні та умовні рефлекси.
4. Виникнення і розвиток психіки в філогенезі.
5. Свідомість людини як вищий рівень відображення.

6. Несвідомі психічні явища.

7. Психологія особистості. Поняття особистості в психології. Визначення особистості. Співвідношення понять, які описують людину. Індивід, особистість, індивідуальність. Теоретичні підходи до вивчення особистості. Типи теорій особистості.

8. Індивідуально-психологічні особливості особистості.

9. Загально-психологічна теорія діяльності. Макроструктура діяльності. Види та форми діяльності. Операціонально-технічні аспекти діяльності. Мотиваційно-особистісні аспекти діяльності. Цілі та мотиви діяльності. Особистісний сенс і смислові утворення. Поняття та структура смислової сфери особистості. Динаміка смислових процесів.

10. Основні поняття та проблеми психології мотивації. Теорії мотивації.

11. Загальна характеристика емоційного відображення. Теорії емоцій.

12. Психологія волі.

13. Сенсорно-перцептивні процеси.

14. Психологія уваги.

15. Психологія пам'яті.

16. Психологія уяви.

17. Предмет психології мислення. Теорії мислення.

18. Психологія інтелекту.

19. Мислення і мовлення.

Розділ «СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Соціальна психологія як наука.

2. Розвиток соціальної психології у XX сторіччі.

3. Соціальна взаємодія та спілкування.

4. Соціальне сприйняття та соціальне мислення.

5. Соціально-психологічна характеристика феномену відносин.

6. Соціальний вплив.

7. Проблема особистості у соціальній психології.

8. Соціалізація особистості.

9. Дослідження соціальної установки.

10. Соціальна психологія групи.

11. Психологія великих соціальних груп.

12. Психологія малих груп.

13. Соціальна психологія міжгрупової взаємодії.

Розділ «ПСИХОДІАГНОСТИКА»

1. Наукова психодіагностика та психодіагностична практика.

2. Класифікації психодіагностичних методик.

3. Психометричні основи психодіагностики.

4. Надійність і валідність психодіагностичних методик.

5. Діагностика розумового розвитку та здібностей.
6. Психодіагностика мотивації.
7. Психодіагностика психічних станів.
8. Психодіагностика індивідуальної свідомості.
9. Психодіагностика самосвідомості.
10. Психодіагностика міжособистісних стосунків.

Розділ «ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Предмет та завдання експериментальної психології. Історія розвитку експериментальної психології. Сучасний стан експериментальної психології
2. Наукове дослідження, його принципи та структура.
3. Емпіричні методи в психології.
4. Психологія психологічного експерименту.
5. Організація та проведення експериментального дослідження.
6. Експериментальні та неекспериментальні плани.
7. Психологічне вимірювання.
8. Інтерпретація та представлення результатів дослідження.

Розділ «ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Предмет, об'єкт та завдання вікової психології. Історія розвитку вікової психології. Сучасне уявлення про предмет вікової психології.
2. Психічний розвиток людини. Принципи та закономірності психічного розвитку.
3. Поняття віку, його структура та динаміка. Вік як психологічна категорія. Критерії періодизації психічного розвитку людини. Концепція вікового розвитку Л.С. Виготського. Періодизація розвитку за Д.Б. Ельконіним. Стадії розвитку дорослої людини.
4. Психологічні підходи до розвитку людини.
5. Психологічний розвиток дитини на першому році життя.
6. Психологічна характеристика дитини раннього віку.
7. Психологічні особливості дитини дошкільного віку.
8. Психологія молодшого школяра.
9. Психологічні особливості підлітка.
10. Психологія ранньої юності.
11. Психологічна характеристика періоду ранньої дорослості.
12. Зрілість. Етапи зрілості. Структура віку та завдання розвитку.
13. Старість. Поняття про старість. Біологічні та соціальні критерії старіння. Психічний розвиток та психологічні зміни у старості.

Розділ «ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ»

1. Предмет, завдання та методи консультування;

2. Історія сучасного психологічного консультування та його перспективи подальшого розвитку;
3. Основні технологічні підходи до психологічного консультування;
4. основні особисті якості, знання та вміння психологічного консультанта та стратегія розвитку цих якостей;
5. Основні етапи та елементи процесу консультування в психології;
6. Етичні аспекти консультування;
7. Види психологічного консультування;
8. Специфіка консультування різних категорій клієнтів;
9. Організація консультативної практики.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

3.1. Для конкурсного відбору при прийомі для здобуття освітнього ступеня магістра – проводяться вступні екзамени за фаховими дисциплінами відповідно до програм вступних випробувань.

Фахове випробування має на меті визначити встановити відповідність рівня теоретичних знань та практичної підготовки студентів вимогам освітньої програми бакалаврського рівня вищої освіти.

В процесі екзамену комісія повинна оцінити:

1. Системність мислення, вміння пов'язувати окремі проблеми чи частини явища в єдине ціле.
2. Вміння логічно та послідовно викладати свої думки.
3. Обсяг знань з теоретичних основ психології, загальної психології та окремих галузей психології: соціальної, вікової, диференціальної, експериментальної.

Оцінка за результатами вступного екзамену виставляється за 200-бальною шкалою.

3.2. Для вступників на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) вищої освіти НРК6(бакалавра)/НРК7(магістр, освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) обов'язковими є єдине фахове вступне випробування (ЄФВВ) з психології та соціології або педагогіки та психології та єдиний вступний іспит (ЄВІ), який поєднує тест загальної навчальної компетентності та тест з іноземної мови. ЄФВВ та ЄВІ проводяться Українським центром оцінювання якості освіти відповідно до законодавства.

3.3. Для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) вищої освіти НРК7(магістра, спеціаліста) можуть подаватися результати ЄВІ/ЄФВВ, або складати співбесіду з іноземної мови та фаховий іспит в Університеті.

3.4. Конкурсний бал для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра розраховується за такою формулою:

$$\text{Конкурсний бал (КБ)} = 0,2 \times \text{П1} + 0,2 \times \text{П2} + 0,6 \times \text{П3},$$

де

П1 – оцінка тесту загальної навчальної компетентності ЄВІ;

П2 – оцінка тесту з іноземної мови ЄВІ;

П3 – оцінка ЄФВВ або оцінка фахового екзамену в передбачених цими Правилами випадках.

Таблиця переведення тестових балів ЄВІ та ЄФВВ до шкали 100-200 наведена в додатку 5 до Правил прийому.

4. ЛІТЕРАТУРА

за окремими дисциплінами

Розділ «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Загальна психологія : навч. посібник / Т. Б. Поясок [та ін.] ; Кременчуц. нац. ун-т ім. М. Остроградського, Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : ФОП Бровін О. В., 2023. 396 с.

2. Загальна психологія. Підручник. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. Виробник: Каравела, 2023 р. 464 с.

3. Савчин М. В. Загальна психологія, 4-те видання, навчальний посібник. ВЦ "Академія", 2024, 352 стор.

4. Загальна психологія [текст]: підручник. К. Ліра-К.; 2020. 564 с.

5. Савчин М. Загальна психологія. ВЦ "Академія", Альма-матер, 2020. 344 с.

6. Максименко С. Д. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ : ЦНЛ, 2019. 272 с. (базовий підручник).

7. Москалець В. П. Загальна психологія [текст]: підручник. / В. П. Москалець.– К. Ліра-К.; 2020. 564 с.

8. Сергєєнкова О., Столірчук О., Кохаєнова О., Пасєка О. Загальна психологія: навч.посібник. К.: ЦНЛ, 2019. 296 с.

9. Дуткевич Т. Загальна психологія. Теоретичний курс. К. : ЦНЛ, 2019. 388 с.

Розділ «СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Карапетрова О.В. Соціальна психологія: навчальний посібник. Бердянськ: БДПУ, 2019. 199 с.

2. Герасимова І.В. Соціальна психологія: практикум. Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2021.

3. Воляннюк Н.Ю. та ін. Соціальна психологія: навч. посібник для здобувачів ступеня бакалавра. К.: КПІ ім. І. Сікорського, 2019. 254 с.

4. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: підручник: у 2кн. Кн. 2.: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія К.: вид-во «Книги -XXI», 2015. 464 с.

5. Полищук В. Соціальна психологія: навч. посібник. К.: Університетська книга, 2019. 217 с.

6. Слюсаревський М., Хазратова Н. Соціальна психологія: навч. посібник. Л.: Львівська політехніка, 2019. 352 с.

Розділ «ПСИХОДІАГНОСТИКА»

1. Акімова М.К. Психодіагностика: навч. посібник. Режим доступу <https://stud.com.ua/37582/psihologiya/psihodiagnostika>

2. Кокун О. М., Мороз В. М., Лозінська Н. С., Пішко І. О. Збірник психодіагностичних методик для професійно-психологічного відбору кандидатів на військову службу за контрактом у Збройних Силах України : Методичний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2023. 74 с.

3. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу. К.: Центр учбової літератури, 2019. 296 с.

4. Поліщук С. Методичний довідник з психодіагностики. Суми: Університетська книга, 2019. 442 с.

5. Чала Ю. М., Шахрайчук А. М. Психодіагностика : навч. посібник. Харків : НТУ "ХПІ", 2018. 245 с.

6. Miller L. A., Lovler R. L. Foundations of Psychological Testing: A Practical Approach 6th ed. London : Routledge, 2019. 592 p.

7. Spores J. Psychological Assessment and Testing: A Clinician's Guide. 2nd ed. London : Routledge, 2022. 638 p.

Розділ «ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Вавринів О.В. Організація та проведення психологічних і соціально-психологічних досліджень: практич. посіб. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. 116 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5913/1/vavryniv-druk.pdf>

2. Горбунова В.В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях. Режим доступу <http://194.44.152.155/elib/local/sk727362.pdf>

3. Галян О.І., Галян І.М. Експериментальна психологія: навч. посібник. К.: Академвидав, 2019. 400 с.

4. Максименко С.Д., Носенко Е.Л. Експериментальна психологія: навчальний посібник К.: ЦНЛ, 2019. 360 с.

5. Малхазов О. Р. Експериментальна психологія: практич. посіб. К.: Талком, 2020. 321 с. URL: https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2024/10/pos_bnyk_malhazov.pdf

6. Москальов І.О., Лисенко Д.П. Застосування методів математичної статистики у психолого-педагогічних дослідженнях: навч. посіб. Київ : НУ-ОУ, 2023. 187 с. URL: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/07/nuou_ebook-8.pdf

7. Корнілова Т.В. Експериментальна психологія. Режим доступу

https://stud.com.ua/29206/psihologiya/eksperimentalna_psihologiya

Розділ «ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Савчин М.В., Василенко О.К. Вікова психологія: навч. посібник. К.: Академія, 2021. 376 с.
2. Сергеєнкова О. Вікова психологія: навч. посібник К.: Центр учбової літератури, 2020. 376 с.
3. Вікова та педагогічна психологія: навчальний посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долінська та ін. К.: Каравела, 2019.
4. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. К.: ЦНЛ, 2019. 112 с.
5. Кутіщенко В.П. Психологія розвитку та вікова психологія: практикум: навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2019. 128 с.
6. Павелків Р.В. Вікова психологія: підручник К.: Кондор, 2019.

Розділ «ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ»

1. Анєнкова І. П., Байдан М. А., Русова В. М. Психологічне консультування: навч. посіб. Київ: Каравела, 2018.
2. Главацька О. Л. Основи психологічного консультування особистості: навч. посіб. Київ: Каравела, 2018.
3. Цільмак О.М. Психологічне консультування. Курс лекцій, 2020.
4. Опанасенко Л.А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях. Миколаїв, Іліон, 2019. 134 с.
5. Панок В., Титаренко Т., Чепелєва Н. та ін. Основи практичної психології: підручник. Київ: Либідь, 2019. 536с.
6. [http : //www.info-library.com.ua/](http://www.info-library.com.ua/) – Електронна бібліотека.
7. Інститут корекційної педагогіки і психології, м. Київ. Режим доступу : www.ikpp.npu.edu.ua/index.php?limitstart
8. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. Даний ресурс містить максимально широкий спектр ключових текстів з психології, психогігієни, філософії, релігії, культурології та ін. Режим доступу: [http : //psylib.kiev.ua/](http://psylib.kiev.ua/)
9. Сайт факультету соціології та психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка представляє наукову фахову онлайн-бібліотеку.

Орієнтовний перелік задач для самостійної підготовки до вступного випробування

Аналітичні завдання

1.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Хлопець з легкістю вигадує вірші на будь-яку задану тему.
2. «Якщо ти лінуватимешся, ми не купимо тобі велосипед», – сказала мама своєму синові.
3. Дівчина весь день провела перед дзеркалом, щоб на вечері виглядати краще за всіх.
4. Співробітник лабораторії завжди виконує роботу по заданому зразку, вважаючи, що новини лише пошкодять відпрацьованій технології.
5. Виступаючи на сцені, артист контролює свою міміку і жести.

2.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Письменник у своїй фантастичній розповіді придумав людину з павуковими лапами.
2. Водій на складній ділянці траси повністю поглинений процесом водіння.
3. Хлопчик мріє стати знаменитим артистом.
4. Мати попереджує сина, що якщо він не прибере іграшки, він не дивитиметься вечірню казку.
5. Студент завжди прагне знайти новий спосіб виконання завдань.

3.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Експериментатор провів велику серію багатолітніх досліджень для того, щоб достовірно підтвердити свою гіпотезу.
2. Чоловік дуже сильно дратується, якщо зустрічає перешкоди на шляху до досягнення поставленої мети.
3. Маленьке дитя, знайомлячись з новим предметом, чіпає його, облизує, прагне розібрати.
4. Почувши знайому мелодію, літній чоловік пригадав перше кохання.
5. Учень вирішує задачу новим способом.

4.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. У костюмі у вертикальну смужку жінка здавалася стрункішою й вищою.
2. Оператор спостерігає за об'єктом, який рухається та одночасно подає команди у мікрофон.
3. Під час зустрічі дівчина назвала свій номер телефону знайомому, і той через деякий час безпомилково його набрав.
4. Завдання учням: «Уявіть, як буде виглядати наше місто через сто років?».
5. Дівчинка п'яти років успішно опановує гру на скрипці.

5.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Хлопчик дуже засмутився, коли дізнався, що їх клас не йде у похід.
2. Керівник обіцяє премію тому, хто достроково виконає завдання.
3. Учень робить уроки, хоча по телевізору йде цікавий фільм.
4. Студент робить завдання докладно, не кваплячись, замислюючись над кожною фразою.
5. Дівчина поводиться зухвало, прагнучи привернути увагу тих, що її оточують.

6.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Студент був так захоплений читанням книги, що не помітив, як до аудиторії зайшов викладач.
2. Художник, побачивши красивий пейзаж, намалював його вдома.
3. Вчитель дає завдання учням: вигадати цікавий сюжет для розповіді про тварин.
4. Хлопчик зрозумів складну тему раніше за всіх у класі й почав вирішувати по ній задачу.
5. Дівчина, яка прийшла з кіно, із захопленням розповідає матері про фільм.

7.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Маленьке дитя, знайомлячись з новим предметом, чіпає його, облизує, прагне розібрати.
2. У сутінку, розгледівши контури предмету, перехожий зрозумів, що це залишений кимось портфель.
3. Співробітник з великим ентузіазмом приступає до виконання завдання, але монотонна робота йому швидко набридає.
4. Офіціант перераховує відвідувачеві всі найменування наявних в асортименті вин.
5. Учні списують з дошки формули і слухають пояснення вчителя.

8.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Не досягнувши бажаного результату, хлопець виправдовував себе тим, що обставини вищі за нього.
2. Для того, щоб добитися високих результатів в плаванні, спортсмен тренувався щодня по 4-5 годин.
3. Дівчинка завжди дуже хвилюється, коли її запитують на уроці.
4. Побачивши стіл незвичайної форми, хлопчик зрозумів, що це таке, лише оглянувши його з усіх боків.
5. Дівчина дивиться журнал і одночасно розмовляє з подругою.

9.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Проходячи мимо кондитерською, дівчинка відчула знайомий запах і пригадала, що купувала тут ванільне тістечко.

2. У кімнаті із стелею, забарвленою в сірий колір, дівчина відчула, що він наче навісає над головою.
3. Тренер показав учням рух, і вони весь урок його відпрацьовували.
4. Почувши фразу «Кислий, як лимон», хлопчик відчув смак лимона в роті.
5. Хімік, складаючи формулу, в думках уявляє собі процеси, що відбуваються при взаємодії даних речовин.

10.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Дівчина, читаючи книгу, живо уявила собі переживання головної героїні.
2. Актор-дебютант хвилюється перед виходом на сцену.
3. «Навряд чи ти впораєшся з цим завданням!» – сказала вчителька, звертаючись до дитини.
4. Студент схильний давати обіцянки, не піклуючись про їх виконання.
5. Жінка, бажаючи схуднути, щодня виконує складний комплекс вправ.

11.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Мати, розмовляючи з дочкою по телефону, уявляє собі, як та виглядає в даний момент.
2. Дівчинка перейшла на інший бік вулиці, коли їй перебігла дорогу чорна кішка.
3. Хлопчик завжди ретельно продумує хід своїх дій, перш ніж до них приступити.
4. Отримавши зауваження від начальника, чоловік прийшов додому і зірвав злість на дитині.
5. Дівчина не любить виступати публічно, оскільки боїться, що над нею сміятимуться.

12.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Хлопець дуже любить знаходитися в компанії, жартувати і розповідати анекдоти.
2. Не досягнувши бажаного результату, хлопець виправдовував себе тим, що обставини вищі за нього.
3. Чоловік під час обіду читає газету.
4. Учень витратив цілий вечір, щоб вивчити матеріал параграфа.
5. «Хто швидше за всіх впорається з цим завданням?» – запитала вчителька у дітей.

13.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Дівчинка, залишившись одна в темній кімнаті, плаче від страху.
2. Хлопчик часто прагне втекти з уроків, виправдовуючись родинними обставинами.
3. Виконуючи складний рух, гімнастка прагне спостерігати за собою як би з боку.
4. Щоб добре виглядати, дівчина стала дотримувати строго дієту.
5. Співробітник з великим ентузіазмом приступає до виконання завдання, але монотонна робота йому швидко набридає.

14.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Звернення матері «Якщо ти бажаєш піти грати у футбол, ти повинен вивчити уроки до 6 вечора».
2. Для того, щоб вступити до аспірантури, студент прикладав значні зусилля.
3. Хлопчик дуже легко відволікається, не може всидіти на одному місці.
4. Начальник строгий з підлеглими, грубо поводить з ними, роздратовується з будь-якого приводу.
5. При виконанні складного завдання студент відчув гордість за свою наполегливість.

15.

Визначте, які психічні процеси, властивості і стани актуалізуються у наведених ситуаціях. Можливі декілька варіантів відповіді.

1. Завдання учням: «Уявіть себе на місці домашньої тварини і напишіть розповідь від її обличчя».
2. Вчитель намагається як можна цікавіше провести урок.
3. На шаховому турнірі серед шкіл міста хлопчик зайняв перше місце.
4. Не впоравшись із завданням, дівчинка ще більше усвідомила, що вона гірше за всіх в класі.
5. Хлопець завжди задумливий, не любить галасливих компаній, віддає перевагу спокійним заняттям.

Ситуаційне завдання

1.

Ви – психолог-дослідник. Ваше завдання – провести критичний аналіз наукового дослідження. Визначте помилки та недоліки дослідження. Запропонуйте Ваш варіант вирішення проблеми або відповіді на запитання, що було поставлене дослідником.

Дослідник намагався визначити ефект впливу голоду на зміну агресивності кішок. Він взяв десять тварин, розмістив їх в окремі клітки та застосував такий режим харчової депривації, щоб по завершенню двох тижнів, тварини важили 80% від їх нормальної ваги. Потім він зводив тварин в пари та спостерігав чи будуть виникати випадки агресії чи забіякуватості. У всіх випадках тварини приймали загрозові пози, в більшості випадків відбувалися бійки. Дослідник зробив висновок, що голод збільшує агресивність тварин.

2.

Ви – психолог-дослідник. Ваше завдання: провести критичний аналіз наукового дослідження. Визначте помилки та недоліки дослідження. Запропонуйте Ваш варіант вирішення проблеми або відповіді на запитання, що було поставлене дослідником.

Дослідник-психолог поставив завдання з'ясувати причину невдач в навчанні серед студентів. Він набрав групу із студентів, що були відратовані за неуспішність та групу студентів, що отримали на екзаменах задовільні оцінки. Досліджувані обидвох груп був даний тест на визначення рівня самооцінки. В результаті дослідження виявлено, що в групі відратованих студентів більш низький середньогруповий результат, ніж в групі студентів, які отримали добрі оцінки. Дослідник зробив висновок, що низька самооцінка є однією із причин неуспішності навчання. Більш того, він зробив висновок, що особистість із низькою самооцінкою, ймовірно, налаштована на поразку і демонструє в ході навчання відповідну поведінку, яка завершується відратуванням.

3.

Ви – психолог-дослідник. Ваше завдання: провести критичний аналіз наукового дослідження. Визначте помилки та недоліки дослідження. Запропонуйте Ваш варіант вирішення проблеми або відповіді на запитання, що було поставлене дослідником.

В дослідженні психолог поставив завдання визначити, чи можуть люди із високим рівнем кров'яного тиску регулювати його, використовуючи техніку біологічного зворотного зв'язку. Кожному досліджуваному дали пристрій, який реєструє рівень кров'яного тиску. Потім йому надавався зворотний зв'язок у вигляді звукового тону, який ставав тишим із зниженням артеріального тиску і гучнішим, як тільки він зростав.

Досліджуванам було надано інструкцію намагатися зберігати звук настільки тихим, наскільки це можливо. В 10 півчасових сесіях із використанням біологічного зворотного зв'язку брали участь 5 досліджуваних із високим рівнем кров'яного тиску. Всі досліджувані до завершення 10 сесії значно знизили свій власний артеріальний тиск, і дослідник зробив висновок про успіх метода.

4.

Ви – психолог-дослідник. Ваше завдання: провести критичний аналіз наукового дослідження. Визначте помилки та недоліки дослідження. Запропонуйте Ваш варіант вирішення проблеми або відповіді на запитання, що було поставлене дослідником.

Нещодавно американська асоціація "АВС" повідомила, що у тих офіцерів поліції, які використовували радары для спостереження за швидкістю, частота захворюваності раком незвичайно висока. Було проведено дослідження за результатами якого визначено, що рівень захворюваності поліцейських, що використовували радары на 18% вищий, ніж у представників групи робітників паркувальних служб, які були відібрані з метою порівняння. Порівнювані вибірки були врівноважені на основі таких характеристик як рівень освіти, вік, стать, тривалість роботи. Вибірki були достатньо великими: 283 офіцери поліції та 231 робітник парковок. На основі отриманих результатів було зроблено висновок, що радары викликають ракові захворювання.

5.

Ви – психолог-дослідник. Ваше завдання: провести критичний аналіз наукового дослідження. Визначте помилки та недоліки дослідження. Запропонуйте Ваш варіант вирішення проблеми або відповіді на запитання, що було поставлене дослідником.

Експеримент був спланований для перевірки гіпотези про те, що високий рівень збудження допомагає вирішенню простих задач та ускладнює вирішення складних задач. Для операціонального визначення збудливості експериментатор використовував оцінки за шкалою збудливості (MDS). 12 осіб, що отримали високі оцінки за цією шкалою (високозбудливі) і 20 осіб, що отримали низькі оцінки (низькозбудливі) отримали складне завдання для навчання. Низькозбудливі особи впоралися із завданням швидше, ніж високозбудливі. Експериментатор зробив висновок, що його гіпотеза була вірною.

6.

Ви – психолог-дослідник. Ваше завдання: провести критичний аналіз наукового дослідження. Визначте помилки та недоліки дослідження. Запропонуйте Ваш варіант вирішення проблеми або відповіді на запитання, що було поставлене дослідником.

Дослідник-психолог поставив завдання з'ясувати причину невдач в навчанні серед студентів. Він набрав групу із студентів, що були відраховані за неуспішність та групу студентів, що отримали на екзаменах задовільні оцінки. Досліджуванам обох груп був даний тест на визначення рівня самооцінки. В результаті дослідження виявлено, що в групі відрахованих студентів більш низький середньогруповий результат, ніж в групі студентів, які отримали добрі оцінки. Дослідник зробив висновок, що низька самооцінка є однією із

причин неуспішності навчання. Більш того, він зробив висновок, що особистість із низькою самооцінкою, ймовірно, налаштована на поразку і демонструє в ході навчання відповідну поведінку, яка завершується відрахуванням.

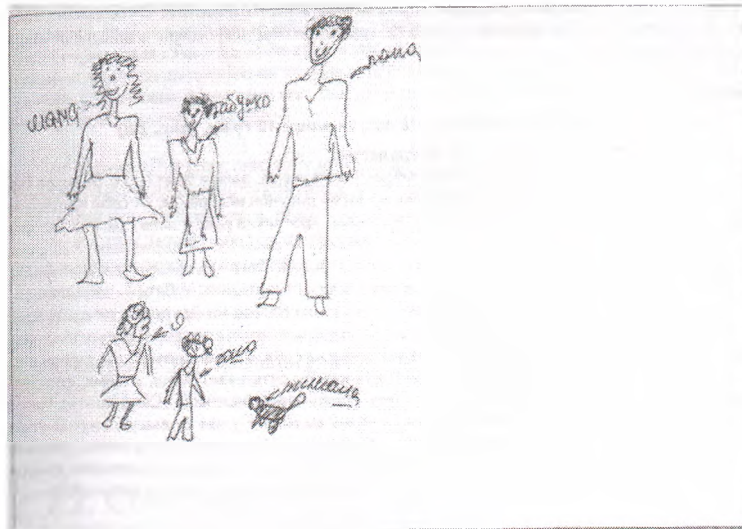
7.

Ви – психолог-дослідник. Ваше завдання: провести критичний аналіз наукового дослідження. Визначте помилки та недоліки дослідження. Запропонуйте Ваш варіант вирішення проблеми або відповіді на запитання, що було поставлене дослідником.

Експеримент був спланований для перевірки гіпотези про те, що високий рівень збудження допомагає вирішенню простих задач та ускладнює вирішення складних задач. Для операціонального визначення збудливості експериментатор використовував оцінки за шкалою збудливості (MDS). 12 осіб, що отримали високі оцінки за цією шкалою (високозбудливі) і 20 осіб, що отримали низькі оцінки (низькозбудливі) отримали складне завдання для навчання. Низькозбудливі особи впоралися із завданням швидше, ніж високозбудливі. Експериментатор зробив висновок, що його гіпотеза була вірною.

8.

Ви – практичний психолог. До вас звернулися батьки Олени Г., учениці 9-го класу. Скарги: упертість, негативізм, конфлікти з усіма членами родини. Складіть психологічний портрет сім'ї на підставі наведеного малюнку. Які запитання ви задали би дитині, якщо б мали таку змогу?

9.

Ви – науковий співробітник-консультант в організації. За замовленням керівника ви проводили психодіагностичне обстеження кандидата на вакантну посаду головного бухгалтера і отримали такі результати за методикою «Велика п'ятірка» (А.Б.Хромов):

екстраверсія – 60 балів;
нейротизм – 65 балів;
сумлінність – 37 балів;
відкритість досвіду – 45 балів;
дружелюбність – 40 балів.

На підставі отриманих результатів складіть розгорнутий психодіагностичний висновок щодо кандидата та його можливостей зайняти посаду.

Додаткова інформація: сума балів первинних факторів – кількісний показник основного фактора. Мінімальна кількість балів для кожного основного фактора дорівнює 15,

максимальна – 75. Умовно бальні оцінки можна поділити на високі (51-75 балів), середні (41-50 балів) і низькі (15-40 балів).

10.

Ви – консультант психолого-медико-педагогічної консультації. На консультацію прийшли батьки підлітка. Синові 16 років. Скарги на те, що він поводить дивно: став нервовим, скритним. Часто у нього «блищать очі». Погіршали успішність і поведінка.

1. *Сформулюйте виниклі у вас гіпотези про можливі причини труднощів клієнта.*
2. *По яких ознаках батьки можуть визначити, що їх дитина стала вживати спиртне (інші психоактивні речовини)?*
3. *Визначите основні етапи роботи над проблемою.*

11.

Ви – консультант психолого-медико-педагогічної консультації. До вас прийшла мама учениці, яка вчиться в 10 класі і попросила допомоги. Вона розповіла, що її дочка до 6-7 класу була веселою, активною дівчинкою, добре вчилася в школі, любила спілкуватися з дітьми і однокласниками, багато часу віддавала позакласній роботі. Зараз вона зовсім змінилася. Замкнулася, перестала спілкуватися з друзями, ніяковіє у присутності незнайомих людей, сторониться компаній і галасливих зборів. Стала гірше вчитися. Весь вільний час проводить в своїй кімнаті. Прискіпливо відноситься до своєї зовнішності. Живе своїм досить напруженим життям, що інколи проривається в нервових репліках і пригніченому настрої. На щирі розмови не йде. Як повернути дочку до нормального життя? Що з нею відбувається?

Сформулюйте психологічну гіпотезу відносно змін, що відбуваються з дівчиною? Які психологічні проблеми її мучать? Яку допомогу можна надати?

12.

Ви – консультант психолого-медико-педагогічної консультації. У консультативний центр звернулася жінка із скаргами на дочку Таню 8 років. За словами матері, Таня безвідповідальна і безвільна. Мама вважала, що відсутність цих якостей може свідчити про психічну патологію, і просила обстежити дівчинку. Приходивши з школи додому, Таня грала в іграшки і їла солодощі, замість того щоб обідати і робити уроки. Потім, за маминим планом, Таня повинна була йти гуляти. Мама приходила з роботи об 19 год. Таня весь день знаходилася удома одна. Мама часто дзвонила їй з роботи і намагалася контролювати, але безуспішно. Вказівки по телефону дівчинка не виконувала, одна удома не обідала і уроків не робила. Борючись з безвіллям і безвідповідальністю, мама прибрала на антресолі всі її іграшки, фарби і кольорові олівці. Тоді Таня почала дряпати скатертину на кухонному столі. Запідозривши у дівчинки психічне захворювання, мама звернулася за допомогою. Сама мама закінчила школу із золотою медаллю. Вона зростала у великій сім'ї в провінційному місті, в будинку завжди були люди. «Зі мною ніхто не займався, я все робила сама», - говорила вона. Психологічне обстеження Тані жодної патології не виявило. Виявилось, що вона має підвищений рівень тривожності.

1. *У наведеному вище фрагменті консультативного прийому знайдіть і виділіть найбільш значиму для вирішення проблеми клієнта інформацію.*

2. *Сформулюйте виниклі у вас гіпотези про можливі причини труднощів клієнта.*

13.

Ви – консультант психолого-медико-педагогічної консультації. Батьки звернулися з приводу сина 14,5 років, який всього боїться, ні з ким не дружить, насилу вступає в контакт з незнайомими людьми, упертий, удома часто плаче, з класу втікає, пояснити причи-

ни не може. Сім'я дружна, є молодший син – протилежність першому. Старший успадкував від батька його нелюдимість і замкнутість. Самому батьку з ним важко спілкуватися. Мати чуйна жінка, замучена страхами, тривожна, гіперсоціалізуюча.

Які гіпотези, відносно причин поведінки парубка відносно причин поведінки парубка можна побудувати? Визначите основні етапи роботи над проблемою.

14.

Ви – консультант психолого-медико-педагогічної консультації. Поясніть, чому психолог-консультант повинен мати перелічені якості та виявляти їх у спілкуванні з клієнтом:

1. Здатність до емпатії, співпереживання, співчуття.
2. Відвертість.
3. Доброзичливість.
4. Безоцінне ставлення до клієнта.
5. Відмова від моралей, нав'язування клієнтові своїх порад.
6. Довіра до клієнта, віра в його здатність і можливість самостійно впоратися зі своєю проблемою.

15.

Ви – консультант психолого-медико-педагогічної консультації. Наприкінці першої чверті навчального року вас відвідала мати першокласника. Запит: «Чи все в порядку з моїм сином? Чи немає у нього розумових відхилень, оскільки його вчення просувається з великими утрудненнями». Дитина тиха, ласкава. Дитячий сад не відвідував, читати, рахувати навчився удома, зростав «домашнім дитям» у сімейному колі, де уміли приділити йому увагу. Але з початку шкільного навчання спокій удома скінчився. Хлопчик став неспокійним, часто плаче, здригається від будь-якого звуку, погано спить ночами.

Як ви вважає, що зумовило подібний стан хлопчика? Що потрібно зробити, щоб допомогти дитині і його батькам?

16.

Ви – консультант психолого-медико-педагогічної консультації. На консультацію прийшли батьки підлітка. Синові 16 років. Скарги на те, що він поводить дивно: став нервовим, скритним. Часто у нього «блищать очі». Погіршали успішність і поведінка.

1. *Сформулюйте виниклі у вас гіпотези про можливі причини труднощів клієнта.*
2. *По яких ознаках батьки можуть визначити, що їх дитина стала вживати спиртне (інші психоактивні речовини)?*
3. *Визначите основні етапи роботи над проблемою.*

17.

Ви – консультант психолого-медико-педагогічної консультації. До вас прийшла мама учениці, яка вчиться в 10 класі і попросила допомоги. Вона розповіла, що її дочка до 6-7 класу була веселою, активною дівчинкою, добре вчилася в школі, любила спілкуватися з дітьми і однокласниками, багато часу віддавала позакласній роботі. Зараз вона зовсім змінилася. Замкнулася, перестала спілкуватися з друзями, ніяковіє у присутності незнайомих людей, сторониться компаній і галасливих зборів. Стала гірше вчитися. Весь вільний час проводить в своїй кімнаті. Прискіпливо відноситься до своєї зовнішності. Живе своїм досить напруженим життям, що інколи проривається в нервових репліках і пригніченому настрої. На щирі розмови не йде. Як повернути дочку до нормального життя? Що з нею відбувається?

Сформулюйте психологічну гіпотезу відносно змін, що відбуваються з дівчиною?

Які психологічні проблеми її мучать? Яку допомогу можна надати?

18.

Визначте стилі керівництва за характеристиками, які наведені нижче, та вкажіть позитивні й негативні аспекти кожного з них.

А. Керівник жорстко контролює діяльність підлеглих, залишаючи малу можливість для прояву їх ініціативи і самостійності. Всі питання прагне вирішувати сам, без обговорення з активом і членами колективу. Користується командним мовою, часто проявляє невтриманість у поводженні з підлеглими. Критика і похвала від слухних працівників і колективу в цілому носять здебільшого суб'єктивний характер.

Б. Керівник постійно спирається на актив колективу, зважає на думку фахівців, широко залучає членів колективу до обговорення різних виробничих питань, до розробки та прийняття рішень. Робота колективу будується на принципах критики недоліків «зверху вниз» і «знизу доверху». При цьому, хоча керівник і представляє підлеглим можливість для прояву самостійності, однак не йде у низ на поводу. У відносинах керівника до своїх підлеглих спостерігаються повагу, прагнення прийти на допомогу, вміння стримувати себе в конфліктних ситуаціях. Даний стиль сприяє виникненню атмосфери взаєморозуміння і взаємної довіри.

В. Характеризується мінімальним втручанням керівника в діяльність колективу. Цей стиль можливий тоді, коли цілі колективної діяльності ясні і робота підлеглих має індивідуалізований творчий характер. Тут підлеглі самостійно планують свою діяльність, тому вони звертаються до керівника за допомогою і вказівками лише у випадках особливої необхідності. При таких умовах керівник перш за все контролює і стимулює діяльність підлеглих. Цей стиль керівництва може бути ефективним в науково-дослідних, художньо-творчих колективах. У виробничих умовах він неприйнятний.

19.

Проблема особистості вивчається в соціології, загальній психології, соціальній психології, екзистенціальній психології. Із наведених нижче положень встановіть предмет дослідження, характерний для кожної наукової дисципліни.

1. Досліджується особистість з боку її деіндивідуалізованих властивостей як певного типу. Приватне є інтеграція соціально заданих функцій, ролей.

2. Досліджується людина як носій сукупності психічних властивостей і якостей, що визначають соціально-значимі форми діяльності та поведінки.

3. Досліджуються особливості психічних властивостей і внутрішньої структури особистості як суб'єкта соціальних стосунків в певних соціально-конкретних обставинах.

4. Досліджуються проблеми пошуку сенсу життя особистості, її прагнення до аутентичного існування.

20.

Проаналізуйте наведені нижче ситуації та вкажіть, який механізм психологічного впливу має в них місце.

1. Під час аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 р. то підіймалася, то опускалася хвиля паніки серед населення. Хвилюючись за дітей, життя близьких, одні люди, дивлячись на інших, кидалися до залізничних кас, атакували аеропорти, готові були йти пішки світ за очі. У таких ситуаціях свідомі характеристики, звичайно, замінюються несвідомими.

2. Якщо Ви одного разу підстриглися в модному перукарському салоні і досвідчений майстер сказав Вам, що Вам не личить довге волосся і рудий колір, то Ви завжди будете уникати цього.

21.

Прочитайте протокол початку сесії:

Клієнт: Наше життя - це тільки гроші ... і про кого б я не говорив, всім потрібні тільки гроші ... і про неї навіть не хочу говорити, бо їй, як і всім, потрібно від мене тільки одне ... всі гроші, гроші, гроші ... любов? Ні ... яка тут любов, якщо немає грошей? ... Є гроші - є любов, немає грошей - немає любові ... А діти ... дітям теж потрібні тільки гроші ... ну що, хіба не так? Усім потрібні тільки гроші. «Папа, я йду з подругою в кіно», «Папа, у мами день народження, що ми їй подаруємо?». Без грошей ти нікому не потрібен. Хоч сперечайтесь зі мною, хоч ні, я не погоджуся.

Що б ви сказали у відповідь?

- У чому, на вашу думку, може полягати проблема клієнта?
- Які завдання ви поставили б на першому етапі консультування?

22.

Змучена жінка прийшла до психолога. Її цікавило питання, як поводитися зі своєю 60-річною матір'ю, якій місяць тому поставили діагноз: рак. Лікарі за місяць перебування жінки в лікарні розписалися у власному безсиллі і днями виписують її додому. Мама, жінка мужня, така, що прожила важке життя, ще не знає про дійсні масштаби своєї хвороби. Що говорити, як поводитися з нею? Звідки черпати сили перед таким нещастям?

Про що б ви розмовляли з жінкою? На що необхідно їй зорієнтувати?

23.

До психологічної консультації звернулася бабуся. Вона скаржилася на проблеми в навчанні онука:

Клієнтка: Олексій хороший хлопчик. Слухняний, ввічливий. Я виховую його з дитинства. Батьки багато працюють, і вдома бувають тільки вечорами. Та й то приходять втомлені, так що їм часто не до сина. Зять взагалі часто по відрядженнях, хлопчик його майже не бачить. Та він і не особливо бере участь у вихованні дитини. Інша справа Леся, моя дочка. Вона дуже строга до Льоші, і навіть іноді б'є його, коли Льоша упирається. Правда потім шкодує і прощення просить. Льоша дуже любить матір, і дуже дорожить її увагою.

Цього року Льоша пішов в школу. Я сама вчителька, хоча тепер уже на пенсії. Я навчила Льошу читати і писати ще до школи. Вчителька в загальному задоволена їм, але ось останнім часом він не пише на уроках. Всі діти пишуть, а він ні. І як би ми його не вмовляли, він не пише на уроках. Лесечка навіть побила його за це кілька разів, а результату ніякого. Що ж нам робити? Як змусити його писати?

• *Що ви думаєте про проблеми хлопчика? Чим, на ваш погляд, пояснюється його поведінка?*

- *Що б ви сказали бабусі?*
- *Яку додаткову інформацію хотіли б отримати?*
- *Які завдання ви поставили б на першому етапі консультування?*

24.

Клієнт розповідає про свої труднощі і звертається до консультанта:

• А як би ви вчинили в такій ситуації? Ось якби ваша дружина прийшла додому серед ночі, що б ви їй сказали?

Що б ви відповіли на це клієнту?

25.

Ніна Н., 25 років, одружена, чоловік Олексій Н., 26 років. Одружені 5 років.

З розповіді Ніни: «Він (Олексій) повернувся з роботи в люті і, розмахуючи кулаками, розповів, що начальник при всіх вилаяв його, при чому в самій хамській формі. Чоловік сказав мені далі, що на цей раз він ще стримався, але на наступний раз не впевнений.

Я сказала чоловікові, що я б зробила так: «По-перше, нагадала б начальнику, що він як начальник має право критикувати, але не має права ображати людей, а по-друге, я б спокійно вийшла з кабінету. По-моєму, я правильно пояснила, саме так треба чинити в такому випадку. Я думала, що він мені скаже спасибі за пораду. Замість цього чоловік скипів, накричав на мене і вискочив, грюкнувши дверима. »

Поясніть причину комунікаційного конфлікту подружньої пари.

Як гармонізувати їх спілкування?

26.

З скарги матері:

«Нас в сім'ї четверо: я, чоловік і два сини. Старшому, Віталію - 8 років, молодшому Борису - 4. Раніше ми жили дружно, але вже майже два роки сім'я страждає від конфліктів, причиною яких є молодший син. З Віталієм ніколи не було клопоту: спокійний, урівноважений, слухняний, поганого слова не скаже, нікого не образить. А Борис - повна йому протилежність, немов і не дитина своїх батьків - швидкий, задиристий, агресивний. Старший син щодня від нього плаче, молодший - б'є його.

Мені і чоловікові також дістається. Якщо синочкові щось не подобається, він відразу кидається з кулаками. На суворість не реагує. Навпаки, навмисно продовжує робити недозволене, а коли, буває, тьопнеш його, починається істерика. Летять подушки, ковдри, стукає кулаками по стіні. Більше за все лякає, що в таких випадках він кричить: «Я уб'ю тебе!., заріжу!., задушу!» Та ще і вживає погані слова, все, що знає.

Я стараюся, як то кажуть, гладити «по шерсті». Але чоловік мені говорить: «Ось підросе він - сяде тобі на шию». Я розумію, що не можна виховувати дитину тільки поступками, але і строгість не дає ніяких результатів. Навпаки - після суворих заходів дитина все більше озлоблюється. Я з боязню думаю, що буде, коли мій син виросте. Чоловік останнім часом наполегливо пропонує перевірити дитину у лікаря, можливо син хворий.

Виходу я не знаходжу. Час йде, а змін не видно».

1. Про що додатково ви хотіли б дізнатися у матері?

2. Як допомогти батькам і дітям, що мають подібні проблеми?

27.

У службу знайомств звернувся хлопець 20-ти років, який хотів познайомитися з хорошою дівчиною. Розмова йшла про це, але за основним запитом вгадувалося інше. Відчувалося, що хлопець переживав кризу і сподівався за допомогою зовнішніх змін досягти внутрішньої рівноваги.

Життєвий шлях - як у більшості однолітків. Один син в сім'ї. Не дивлячись на хороші здібності, після школи вчитися не почав. Відслужив в армії. Повернувся на свій завод. Проте робота особливого ентузіазму не викликала, хоча забезпечувала достатній зарібок. Удома теж відчував себе дискомфортно. Дратували скандали і п'янки батьків, їх бездуховність, уплощеність життєвих інтересів. Проте це був рідний будинок і «йти було нікуди». Надійних друзів серед чоловічої половини не було, та і з жінками відношення не дуже ладналися. Його «симпатія» збиралася заміж за іншого.

Створювалося враження, що після служби в армії його життєві перспективи скоротились, і виходу з цієї безвиході незадоволеності він не бачив. Отримуючи час від часу негативний досвід, хлопець вже готовий був «кинути весла і потонути у вирі злободенності і примітивізму».

Авжеж, можна було б обмежитися формальною стороною питання і познайомити хлопця з тією, яка так само, як і він, переживає дискомфорт. Але вірогідність того, що зовнішні зміни допоможуть людині знайти себе, стати до керма власної долі, стимулюють до саморозвитку і самореалізації, незначна.

1. Дайте психологічну характеристику стану хлопця.

2. Зрозуміло, описана ситуація на практиці може бути достатньо багатозначною. Додумайте необхідні вам деталі і вкажіть декілька напрямів роботи з клієнтом.

3. Які теми психологічного буття ви б обговорювали в розмові з хлопцем?

28.

Йому майже три роки. Його звать Юра. Зараз психолог завершує розмову з його мамою - Наташею.

Юрик розуміє все, - пояснює Наташа. - Він правда, трішки упертий, не завжди робить те, що йому пропонують. Але розуміє, це прямо по очах видно. А ось не говорить нічого. Тобто ні, він, звичайно, не німий. Тільки у нього всі слова свої, дитячі. Черевики - це у нього «ті-ті», і картинка теж «ті-ті»... Ось Ірочка - це сусідки нашої дочка - вона молодше Юрика на три місяці, а давно вже все говорить. Порадьте, будь ласка, як з ним займатися. А може він у нас хворий?

- Що ж, - говорить психолог мамі Наташі, - спробуємо розібратися, в чому справа, - і відправляється до Юри.

Він сидить на розкішному білому коні з червоними колесами і кричить: «Но! Но!» - відразу видно, що він не німий.

- На кому це ти скачеш? - цікавиться психолог.

- Но, - охоче відповідає він.

- Це кінь, так?

- Так.

- А ти хто?

- Ю-а.

Я знаю, що насправді ти Юра. А зараз ти хто? Вершник?

1. Сформулюйте психологічні гіпотези про можливі причини відставання в розвитку мови хлопчика.

2. Яким чином можна перевірити висунуті гіпотези?

3. Виберіть найвірогіднішу причину подібного стану дитини і продумайте можливі шляхи допомоги йому?

Навчальне видання
Програма вступних випробувань на навчання
за освітньо-професійною програмою
«Психологічна допомога та відновлення»,
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Підписано до друку Формат 60 X 84/16. Ум. друк. арк. 1,25

Оперативна поліграфія. Зам. № . Тираж прим.

Університет Альфреда Нобеля.
49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.